

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SLOVENE

SLOVESEN TRENUTEK

bo danes, ko se bo otvorila v naši prestolnici Narodna galerija, ki je iz najskromnejših začetkov pred petnajstimi leti narasla v zbirko več ko šest sto umetnin slovenske roke in duha. Začuden bo marsikdo gledal, koliko sta zbrali v lepih reprezentativnih prostorih Narodnega doma navdušenost in pridnost ustanoviteljev tega hrama slovenske vpodabljalne umetnosti. Videti pa bo tudi ob teh najznačilnejših umotvorih slovenske duše, ki se je po sedmih, osmih stoletjih zgolj instinktivnega ustvarjanja v narodnem duhu preborila do polne zavesti svoje samorodnosti, kako zna mali narod biti velik ne v minljivih delih orožja in posvetne moči, ampak v neminljivih tvorbah duha, ki se razodeva v lepi besedi in liku. Z njimi si je slovenski narod, še preden se je politično osamosvojil, zaslužil enakovredno mesto med drugimi, ki so ga spoznali po proizvodih njegove bogate duševnosti, prečiščene v visoki šoli trpljenja in najintenzivnejšega poglobljanja vase.

V tej skladno zaključeni zbirki, v kateri so dobili prostora samo slovenski umetniki od gotike preko velikih mojstrov našega baroka — Ilovška, Mecergerja, Gladiča, Berganta, Cebeja — do bratov Kraljev, najdemo v vsakem delu svojstveni obraz slovenske umetniške tvornosti, ki se nam razodeva tudi v onih dohah, ko smo ustvarjali pod tujimi kulturnimi vplivi brez zavesti svoje narodne osebnosti. To so oni, ki so našo galerijo sestavljali, dosegli tako z večjim izborom posameznih del, kakor s tem, da so postavili v duhovno ospredje sedanost, tako da zbirka ni shematično zapovrstna zgodovina naše umetnosti, od katere ne bi dobili odgovora na najvažnejše vprašanje, ampak nas uči spoznavati bit slovenskega umetniškega ustvarjanja iz sodobnih umotvorov našega duha, v katerih je v popolni svobodi našel sebi izraza v polnosti svojega narodno obeleženega stremljenja.

Tako imamo sedaj svojo Akropolo, svetišče lepih umetnosti, v katerem bo rod za rodom likal svojo dušo, jo zrl v njenih najdovršenejših tvorbah in iskal v njih sebe, da se iz svoje narodne tradicije poživijo, obnovijo in preraja v še večje duhovno bogastvo. To je tragika tistega sodobnega slovenskega človeka, ki ni znal ohraniti samega sebe, ko se je oddaljil od svoje rodne podlage v zemlji, ljudstvu in narodnem npravi, da visi v zraku, oprt na bergle abstraktnih teorij, ali pa da lazi po nižavah živalskega uživanja in iskanja tistega, kar mu danes slučajno koristi. Ker v sebi ničesar več ne najde, išče povsod drugod, si nadeva vsak obraz in se priljubljuje vsemu, ne vedoč, da kljub vsaki krinki ostane to, kar je: otla praznina. Ne more se povzdigniti nad sebe, do višje enote, v širšo skupnost, v novo kraljestvo, kdor ne ostane z vsemi koreninami vraščen v tem, kar mu je od roda svojsko: to je temeljna resnica življenja in vsakega razvoja do višjega in popolnejšega. Če bo zbirka naših umotvorov v nepretrgani zvezi od stoletja do stoletja povedala takemu našemu razumniku to, ga bo prerodila v novo življenje, ga postavila zopet na trdna tla domačije, v jedro lastne biti, v središče naroda, odkoder more šele poleteti tvorni slovenski duh višje v širših in širših krogih preko jugoslovanstva do slovanstva, preko slovanstva do polne najplemenitejše človečnosti v nikoli in nikjer ne pretrgani neminljivi zvezi z lastnim narodom.

Otvoritev naše narodne galerije, najzgovornejše priče bogastva naše narodne kulture, se vrši v času najhujšega vrenja, ko se ob rušenju raznih trhljih stebrov naše civilizacije majejo in izkušajo tudi mnoge resnične npravnstvene vrednote prošlosti in se obrisi novih ali trdnjših še komaj poznajo; ko se zdi, kakor da solnce krščanske evropske kulture sploh zahaja. V takih okoliščinah, ki završijo ob vsakem globokem razdobju zgodovine in ko so zavite v meglo vse poti, je izkoreninjenemu inteligentu stokrat hujše. V takih dohah zdrži le človek in narod, ki se ne premakne z osnov svoje biti, oblikovane v pretresljajih, viharjih in izbruhih, ki so že večkrat majali krščanski kulturni svet podobno kakor danes. Ko bo to minulo, bodo sredi ruševin ničvredne civilizatorične navlake zasijali ideali osebnosti ter bratstva narodov v še večjem sijaju, in človeštvo jim bo sledilo z večjo odkritostjo, oproščeno strašnega licemerstva, s katerim je izpovedovala družba zadnjih dveh stoletij krščanski kulturni nazor, ki ga je s svojimi dejanji teptala v blato.

V Avstriji je od včeraj popoln mir

Teror je bil naročen od nemške fašistovske stranke

Granate in plini so vojaškega izvora

Dunaj, 21. junija. tg. Zaradi bombne afere v Kremu je bilo zopet prijetih več ljudi, tako da niso zaprti samo pravi storilci, temveč tudi idejni povzročitelji. Popolnoma je dokazana zveza med posrečenimi in neposrečenimi atentati. Oblasti pa še zasledujejo nekatere sokrivce. Na Dunaju se širijo govorice, ki pravijo, da se imena aretirancev ne drže v tajnosti samo v interesu preiskave same.

Preiskava policijske direkcije na Dunaju je dognala, da amonijak, s katerim so bile bombe napolnjene, izhaja iz istega tirolskega skladišča, kakor onih osem kilogramov amonijaka, ki so jih pred več meseci našli v dunajski podružnici družbe Thiosect. Takratni glavni obtožence ritmoister Barisani, poveljnik narodno-socialističnega motornega oddelka, je bil oproščen, ker se ni moglo dokazati, da je bil ta amonijak v skladišču njegove tovarne. Prav tako je preiskava dognala, da so bile firole za solzni plin, katerih je bilo več vrženih na Dunaju in drugod, v posesti stotnika Hansa Geisterja, ki je dal take firole tudi za napad s solznim plinom v veliki trgovini. Barisani in Geister sta zbežala v Nemčijo.

V auli tehnične visoke šole so danes zopet vrgli firole s solznim plinom. Pred kmetijske visoke šole se je nabralo danes okoli 200 študentov, ki so vzklikali proti vladi. Policija jih je morala razganiti. Vlada je danes zopet za tri mesece prepovedala iz-

hajanje listov »Deutschösterreichische Tageszeitung« in »Nachpost«, ki sta zopet izšla, dasi nista več označena, da pripadata narodno-socialistični organizaciji. Prav tako je bila zopet ustavljena tudi tako zvana monakovska izdaja lista »Völkischer Beobachter«.

Dunaj, 21. junija. tg. Kakor se poroča iz Kremusa, je preiskava dognala, da so bile ročne granate vojaškega izvora. Dočim sta glavni storilci Hans Moel in njegov brat Jakob, ki je aktivni pešec, zaprta, niso mogli do sedaj prijeti tretjega atentatorja Weichselbauma, ki je ušel. Iz Kremusa poročajo, da ranjenec Blamser umira. Demantirajo pa se vesti, da so morali več ranjencev amputirati.

Dunaj, 21. junija. tg. »Arbeiter Zeitung« objavlja vest, ki prihaja iz Berlina, da so se vršile teroristične akcije v Avstriji po tajnem povelju vrhovnega vodstva SA oddelkov v Nemčiji. List pravi, da je bila poslana skupina 250 mož na prikrit način v Avstrijo. Govori se, da je zbranega že mnogo dokazilnega materiala o sodelovanju iz Nemčije, kar pa se bo objavilo šele po natančni ugotovitvi.

V okolici Innsbrucka so mladi narodni socialisti naslikali ogromen kljukasti križ na strmo gorsko steno, tako da je daleč viden. Pristaši Heimwehra in orožništvo so dobili povelje, da križ prebelijo. Ta naloga pa je zelo težka in nevarna.

Sicer pa vlada od včeraj po vsej državi po poln mir.

Krščanski socialci ne dajejo več pardona

Dunaj, 21. junija. tg. Še preden je vlada sklepala o tem, ali morejo narodno-socialistični poslanci v zveznem svetu, v deželnih zborih in razni občinski svetniki po razpustu narodno-socialistične stranke še nadalje vršiti svoj mandat, je danes krščansko-socialni deželni glavar Dolnje Avstrije prepovedal narodno-socialističnemu deželnemu poslancu Leopoldu udeležbo na seji in sejo predčasno zaključil.

Rjava knjiga o teroristih

Dunaj, 21. junija. tg. Kakor poroča »Wiener Allgemeine Zeitung«, bo dunajska policijska direkcija v par dneh izdala »rjavo knjigo« o terorističnih aktih zadnjih 10 dni, posebno pa o bombnih atentatih. Ta rjava knjiga bo vsebovala vse rezultate uradne preiskave in objavila zanimive dokaze za krivdo narodnih socialistov.

Imenovanje v vojski

Belgrad, 21. jun. 1. Za poveljnika 1. pp. kneza Miloša Velikega je imenovan Adolf Kieler, za poveljnika 19. pp. je imenovan Metod Rakuš, za poveljnika 28. pp. je postavljen Mirko Rajh in za poveljnika 40. pp. »Triglavskega Ljubomir Zivadinovič.

Obsojeni slovenski komunisti

Belgrad, 21. jun. 1. Pred državnim sodiščem za zaščito države se je danes razglasila obsodba proti sedmim slovenskim mladeničem, ki so obsojeni zaradi komunistične propagande: Anton Bajc na 3 leta robije in 5 letno izgubo častnih pravic, Josip Beltram in Franjo Jeglič kot mlajša mladoletnika na 3 leta stroga zapor, Tomaž Breje na 18 mesecev robije in na 5 letno izgubo častnih pravic, Alojzij Beltram na 6 mesecev stroga zapor. Ker se vsem vračuna v kazni tudi preiskovalni zapor, se bo Alojzij Beltram čez dva dni že lahko vrnil domov. Ivana Mezgeca pa je sodišče oprostilo. Vsi obsojenci morajo solidarno nositi tudi stroške tega procesa, v kolikor imajo premoženje.

Belgrad, 21. jun. 1. Dne 29. t. m. se bo pred državnim sodiščem za zaščito države pričela razprava proti glavni skupini liških vstajev iz okolice Otočca. Senatu bo predsedoval dr. Arnerič.

Povratek jugoslovanske delegacije s Poljske

Varšava, 21. junija. Po obisku v Katovicah so jugoslovanski parlamentarci ob 22 odpotovali v Belgrad.

Osebnosti vesti

Belgrad, 21. jun. 1. Iz 6. v 5. pol. skup. je napredoval Ivan Kovač, profesor telovadbe v pomorski vojaški akademiji, in vojaški duhovnik Andrej Nartnik.

Belgrad, 21. jun. 1. Po odluku prometnega ministrstva je premeščen ing. Janez Golob, pristav 8. pol. skup. VI. sekcije za vzdrževanje proge na Jesenicah, k II. sekciji za vzdrževanje glavne proge v Ljubljani. — Premeščena sta: Zupančič Josip, pomožni prometnik, s postaje Sava na postajo Mirna peč, Jožef Gerele, prometnik-zvničnik, s postaje Mirna peč na postajo Škofljica.

Obrtna zbornica v Splitu

Belgrad, 21. junija. AA. Na osnovi čl. 395 obrtnega zakona z dne 5. novembra 1931 in z odobritvijo ministrskega sveta je minister za trgovino in industrijo predpisal uredbo o ustanovitvi obrtne zbornice v Splitu.

Strela ubila 10 ljudi

Bukarešta, 21. junija. AA. V Transilvaniji in Moldaviji so divjale silne nevihte. — Okoli deset ljudi je strela zadela, več drugih jih je pa utonilo zaradi naraslih vod. Škoda, ki jo je neurje napravilo, je precejšnja.

Revolucija v Siamu

London, 21. junija. Z. Po vestih iz Bangkoka je v Siamu zopet izbruhnil vojaški prevrat, ki ga je izvršil poveljnik siamske vojske, ki je že preteklo leto s pomočjo revolte ukinil absolutno monarhijo. Vstasi so zasedli vse strateško važne točke in vladna poslopja, ministre pa so vrgli v ječo. Do prelivanja krvi zaenkrat še ni prišlo.

Diplomatska vest

Bukarešta, 21. junija. AA. Novi francoski poslanik D'Ormesson je predložil kralju Karolu svoja akreditivna pisma.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Nocojšnjo noč bodo morda nevihte, jutri pa se bo polagoma začelo jasno, vendar bodo še vedno grozile nevihte. Temperatura se bo zvišala. — Vzhodni rob Alp: Zelo velika verjetnost neviht, soparno, višja temperatura. — Južne Alpe: Deloma oblačno, soparno, nagnjenost k nevihtam, široko. — Zagrebška vremenska napoved: Spremenljivo in oblačno.

Kaj je hotel Gömbös v Berlinu

Oster napad opozicije na min. predsednika

Madjari se bodo branili nemškega režima tudi z orožjem

Budimpešta, 21. junija. 1. Na snočnji seji madjarskega parlamenta se je zaovla sprožilo vprašanje Gömbösovega potovanja v Berlin. Govorniki opozicije so zelo ostro napadali politiko predsednika vlade Gömbösa zaradi te njegove akcije. Radikalni poslanec Zivinski se v svojem govoru tako ostro napadel Hitlerja in njegov režim v Nemčiji, da mu je predsednik parlamenta zagrozil, da mu bo odvzel besedo, če bo še naprej nadaljeval v takem tonu. Zivinski je trdil, da pomeni potovanje Gömbösa v Berlin v trenutku, ko se tam dela za ukinitve samostojnosti Avstrije, zahrbtnen napad. To potovanje je bilo toliko bolj neumestno zaradi tega, ker je Nemčija danes v mednarodnem pogledu politično in gospodarsko popolnoma izolirana država. Zivinski smatra, da je tudi prijateljstvo Madjarske z Italijo ogroženo zaradi Gömbösovega sestanka s Hitlerjem, kajti Italija, ki je znana nasprotnica Anshlusa, nikakor ne more odobriti tega Gömbösovega koraka. Zato je Zivinski energično pozval predsednika madjarske vlade, da poda ostavko, ker dela proti interesom madjarskega naroda. Zivinski je zaključil svoj govor z besedami, da na Madjarskem ne bo nikdar več zavladal nemški režim in

Mussolini ne miruje

Obnova avstro-ogrske monarhije v zmanjšani izdaji

Pariz, 21. junija. AA. V današnji številki lista »Echo de Paris« razpravlja Pertinax o francosko-italijanskih odnosih s stališča pakta starih. Pisec pripisuje v zvezi s tem francoskemu zunanjemu ministru Paulu Boncourju idejo, o kateri pravi, da se zdi zelo nevarna. Ta ideja obstoji v tem, da se da Mussoliniju možnost izvedbe njegovega načrta, ki se zanj zelo zavzema, to je združitve Madjarske z Avstrijo, ali z drugimi besedami, obnove bivše avstro-ogrske monarhije v manjšem merilu. Pri zagovarjanju te svoje ideje, nadaljuje diplomatiki urednik »Echoja de Paris«, navaja g. Mussolini kot glavni argument, da bi združitve Madjarske z Avstrijo napravila konec vsem načrtom o »anslusu«.

Toda ta argument, nadaljuje Pertinax, se nam ne zdi posebno tehten, ker bi se po združitvi Madjarske z Avstrijo ti dve državi še bolj suženjsko ravnali po direktivah, ki bi jih dobivali iz nemške prestolnice. Tako se je na primer danes pod pritiskom hitlerjevskega terorja v Avstriji ponovno začel pojavljati avstrijski patriotizem, in ta patriotizem bo madjarski premier Gömbös, ki se je te dni mudil v Berlinu, z zvezo s fašistično Madjarsko težko zatrl. Ni dvoma, da sta danes Budimpešta in Dunaj, da bi razbila blaž. Male antante in dosegla čim večjih koristi, bolj kakor kdaj prej pripravljena slepo pokoriti se nadvladni Nemčiji. Zato upamo, da bo g. Daladier preprečil izvedbo smelnih idej svojega neopreznega tovariša.

Na koncu Pertinax pravi, da bi se moralo likvidiranje francosko-italijanskih težkoč začeti s tem, da se pogodba z Jugoslavijo iz leta 1927 pretvori v trojni sporazum med Francijo, Italijo in Jugoslavijo. Sklenitev takega trojnega sporazuma, zaključuje Pertinax, bi preganala v Italiji strah zaradi naših sedanjih zvez z Belgradom. Evo, tako bi morala biti smer naše zunanje politike.

dobivali iz nemške prestolnice. Tako se je na primer danes pod pritiskom hitlerjevskega terorja v Avstriji ponovno začel pojavljati avstrijski patriotizem, in ta patriotizem bo madjarski premier Gömbös, ki se je te dni mudil v Berlinu, z zvezo s fašistično Madjarsko težko zatrl. Ni dvoma, da sta danes Budimpešta in Dunaj, da bi razbila blaž. Male antante in dosegla čim večjih koristi, bolj kakor kdaj prej pripravljena slepo pokoriti se nadvladni Nemčiji. Zato upamo, da bo g. Daladier preprečil izvedbo smelnih idej svojega neopreznega tovariša.

Na koncu Pertinax pravi, da bi se moralo likvidiranje francosko-italijanskih težkoč začeti s tem, da se pogodba z Jugoslavijo iz leta 1927 pretvori v trojni sporazum med Francijo, Italijo in Jugoslavijo. Sklenitev takega trojnega sporazuma, zaključuje Pertinax, bi preganala v Italiji strah zaradi naših sedanjih zvez z Belgradom. Evo, tako bi morala biti smer naše zunanje politike.

Jouvenel je opravil svojo nalogo

Pariz, 21. jun. Z. »Echo de Paris« poroča: Ker je francoski poslanik v Rimu senator de Jouvenel izvršil svojo misijo s paktom četvorice, bo sedaj odstopil. Za njegovega naslednika se omenja sedanji francoski poslanik v Varšavi Laroche.

Angleško brodovje v naših vodah

Split, 21. jun. Z. Prihod angleškega brodovja je sedaj končnoveljavno določen za dne 29. t. m. Vsega bo priplulo v naše vode okrog 30 angleških ladij raznih kategorij.

Huda železniška nesreča

Solija, 21. jun. tg. Na železniški progi Dupnica—Radomir se je danes osební vlak z vso silo zaletel v delavsko drezino, na kateri je bilo 20 delavcev, od katerih je šest mrtvih, vsi ostali pa so tako hudo ranjeni, da pričakujejo še smrt devetih.

Ko vstopamo v slovenski umetnostni hram...

Naša narodna galerija

Poudarjam že na začetku in vsaka moja današnja beseda naj nosi poudarek te zavesti, NASHA galerija.

Naša, ker smo jo donosili v svojih mislih in hrepenenjih, svojih dušah in srcih. Mi slovenski gospodarstveniki, ki smo zaupali svoj denar drugim, da ustvarijo nekaj, kar smo smatrali, ko še ni bilo rojeno in še ne jasno oblikovano, za svoje. Mi slovenski oblastniki in izbranci ljudske volje, ki smo ji za ščit postavili svoj ugled in vpliv in ji znašli doto iz javnih sredstev, da ne bo preširoka, ko se rodi. Mi slovenski kmetje in delavci, ki prav toliko potrebujemo potrdila, da smo pravi, in pristni sami v sebi, kakor meščan in gošpod in ga upamo najti po nji. Mi slovenski likovni umetniki, ki smo želeli, da najde najboljši, kar bomo kdaj ustvarili, trajno streho v njenem domovanju. Mi slovenski znanstveniki, ki smo jo v duhu oblikovali do vse ure njenega poroda v slovenski dom, da bi odslej rastle in procvitala v njegovem solncu, v zaščiti naših planin, v rosi naših srebrenih voda, v navdušenih iskrah našega duha, od nege ljubezni vseh slovenskih src, ki jo bodo predstavljala bratom iz bližnjega in širšega Slovanstva: Glejte našo hčer, Ateno Promahos slovenske Akropole! Iz glav in src naših prednikov se je rodila, iz glav in src nas vseh se je rodila, da priča jasna in svetla, da smo z duhom živeli, iz duha njen lik spočeli. NASHA, NASHA, NASHA! Naj bo s tem dnom tudi VASA in vseh, ki nas ljubijo!

Vprašujete, če je res tako naša, če je res vredna ugleda in ljubezni. Odgovorjam Vam, da je malo stvari bolj naših kakor ONA. Ko smo se v službi tuje kulture borili za svoj duhovni lik, si ji nismo upali pogledati v obraz, ker še nismo verjeli, da je res naša, da ni mogoče le tuje krvi otrok, ki so ga vzdredili med nami. Danes s ponosom ljubimkamo njen obraz, ker smo odkrili v njem svoje poteze in vemo, da priča in bo pričala zgovorno o tem, da smo v zgodovini duha živeli mi, naša kri že tudi takrat, ko je mačehovska politična Historija s prezirom obračala obraz od nas, nezaželenih otrok. Ko hodimo danes po sobanah njenega doma, nam pripoveduje tihe priče o tem, kako se je naš duh ob umetnih likih mističnega srednjega veka pripravljaj na prebujenje; pripoveduje nam tihe priče o tem, kako se je naš duh v baroku prebudil, da sam seže po dletu in kladivu, po šestilu in čopiču, da se sprosti v vidnih umetnih likih in po svoje izrazi svoja čustva in hrepenenja, svojo molitev in hvalnico mojstru vseh mojstrov; pripoveduje nam tihe priče o tem, kako smo se v XIX. stoletju prebudili najprej k naravi in ji skromno in otroško iskreno izrazili svoje občudovanje; kako smo se prebudili potem k domišljiji in bajali ž njo o nedosežnih lepotah; kako smo se nazadnje z impresionizmom povrnili k celoti svojega bitja, kateremu naj služi vsako naše dejanje kot smotno početje, ki se naj enakopravno z vsemi drugimi uveljavlja, kjer in kadar ga pozove interes tiste celote, ki je merodajna za vse; odalej je slovenski umetnik izražal vse, kar je prešlo skozi njegovo dušo, odslej se je poskušil meriti z vsem, kar se je kričavo pojavilo iz sveta pred njim kot edino pravo in nedosegljivo, in ugotovil: Vse zmorem!

Tihe priče o našem življenju in duhovnem razvoju od davnih dob do danes nas spremljajo po vsej galeriji in mislim, da ne bomo našli disakorda v občevanju z njimi, kajti takoj prisrčno kakor se razgovarjamo tu, se razgovarja samo mati s sinom in sin s materjo.

Pa boste rekli, kaj je posebnega prav na naši galeriji, ko je tega vendar toliko po svetu in vsak narod skrbno zbira in hrani priče o svoji kulturi; zakaj bi si ravno mi toliko domišljali na svojo? Po si le lahko domišljamo, ker tako vsakdanja, kakor se zdi, ona le ni. Res je, tudi drugod so lokalne in provincialne galerije in naša galerija ni v bistvu nič drugega kakor provincialna galerija. Toda če jih bližje pogledamo, se le v zelo mnogem in važnem razlikuje od njih. Najbližja nam je Štajerska deželna galerija v Joanneju v Gradcu in naši po svojem konceptu in obsegu še nekam najbolj sorodna. So pa le važne in bistvene razlike med njo in našo. Galerija v Joanneju je namreč sevé nemška galerija, ni pa izrecno in smotno nemška, ampak štajerska galerija. Zato je vpoštevanje historičnega gradiva v nji vse drugačno kakor v naši, ki ni slovenska ali dravska galerija, ampak izrecno in smotno NASHA, SLOVENSKA galerija, galerija, ki naj ne priča prvenstveno o umetniški kulturi naše zemlje, ampak o umetniški kulturi in prizadevanjih njenih ljudi, nas. Zato pa prevladuje, kakor v galerijah navadno, posebno pa v provincialnih galerijah, tudi v Joanneju zgodovinsko gradivo, za katero je sodobna produkcija neke vrste privešek, ne čutimo pa med obema deloma tiste ozke in neutajljive vezi, katere izraz je v naši galeriji bistven in je zato tudi razmerje med gradivom preteklosti in gradivom sedanjosti v nji prav obratno. Ne v gradivu preteklosti, ampak prav v gradivu sedanjosti je težišče v naši galeriji; iz sedanjosti zremo po nji v preteklost, da po nji globlje spoznamo sebe in ne samo slučajnih dogodkov iz preteklosti naše zemlje. Že pri postanku in razvoju svoje galerije smo hodili to, duhovno znanstveno edino pravo pot; od sebe do svojih zgodovinskih predpogojev, iz sedanjosti in njenega najpopolnejšega umetniškega izraza, impresionizma, smo prodirali nazaj v devetnajsto stoletje, barok in srednji vek.

Štajerska galerija v Joanneju in njej sorodne druge avstrijske provincialne galerije in zbirke so nastale iz čisto drugega razmerja do gradiva kakor naša in so vse tudi res provincialne, deželne; in ravno živa, sodobna produkcija v njih značilno ostaja v ozadju in jo potnik tuječ večinoma komaj pogleda. Kajti zgodovinsko arhivalno merilo, ki je bilo pri njih postanku in ureditvi merodajno, odpove takoj, ko pridemo do žive produkcije sodobnosti, ki je v tem okviru sploh ni mogoče harmonično spojit z zgodovinsko. V naši galeriji je merilo in izhodišče zanimanja živa sodobnost, ki se ji je tudi v resnici posrečilo, da je zvezala obe sestavini v aktualno enoto. Ta osnovni vidik naj bi vedno obdržali pred očmi tisti, ki bodo kdaj vodili usodo naše galerije: Le zasidrana v živem umetniškem občutju sedanjosti bo naša galerija ohranila stalno svojo aktualnost; okvir preteklosti se bo pač nujno izpopolnjeval, ne sme pa postati preveč merodajen radi sebe samega, ker bi sicer kakor plevel prerasel pravi in edino zdravi koncept NASHA galerije.

Da je ta galerija res naša, nam dokazuje tudi pogled po svetu okrog, kjer obstoja nešteto lokalnih in pokrajinskih galerij. Potniku so znane mnoge italijanske mestne galerije, med katerimi se po svoji notranji harmoniji in učinkoviti enotnosti odlikuje posebno galerija v akademiji v Be-

netkah. Pa tudi njen koncept je drug kakor naš, tudi življenje njenega gradiva je zasidrano v preteklosti, čeprav je to življenje še danes vsečloveško aktualno. Njenim voditeljem pa še do danes ni prišlo na misel, da jo razširijo do žive sedanjosti in jo poskusijo zasidrati v nji, kakor da bi bil duh, iz katerega je pekajal črpala, genius loci, ki jo je nosil, že davno in končno odmrli.

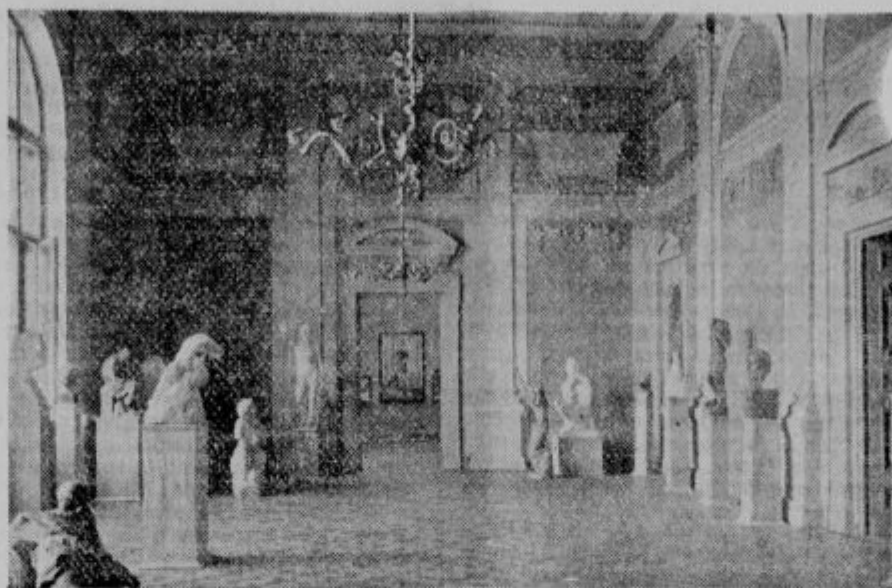
Tudi če pogledamo po svoji širši domovini Jugoslaviji, je doslej naša galerija edin poskus svoje vrste, čeprav imamo že celo vrsto novih in starih galerij, ki po relativni vrednosti gradiva daleč prekašajo našo. In vendar smo prepričani, da je za nas kot jugoslovansko skupnost in njeno duhovno bodočnost važno predvsem, da v duhovnem področju ugotovimo obseg in vrednost dediščine, s katero smo se udeležili ujedinjenja. Zavedamo se sicer, da so naše vrednote, ki jih prinašamo s svojo umetnostno lastnino, relativne in po absolutnem vrednotenju manjše kakor one Srbov ali hrvaške Dalmacije, zavedamo se pa tudi, da smo v duhovnem svetu vsi enakovredni, mali in večji; in ker smo v naši galeriji poskusili osvetliti napor našega stvariteljskega duha, vemo

tudi da NASHA galerija ni najmanj pomembna med svojimi sestrami v Jugoslaviji, saj je produkt jasne, enotne misli. Če bi bili ostali pri mehanični pokrajinski podlagi, ki je bila merodajna za nastajanje sličnih ustanov v Avstriji in kakor bi bila izgledala tudi slikarska galerija v ljubljanskem muzeju, če bi se bila slučajno bolj razvila kakor se ni, bi bili v resnici relativno malo pomemben zavod, ki bi štel toliko, kolikor šteje številna veličina in relativna kulturna višina ali intenzivnost tega dela naše države; ker smo mu pa dali temelj v svoji duhovnosti, smo mu s tem dali tudi tisto absolutno pomembnost, ki je je deležen samo človek v družbi s človekom, samo duh v borbi z duhom, kajti v njega moči je tisto zadnje merilo, za katero je brez pomena telesna moč ali slabost, številna veličina ali malost.

NASHA galerija je torej naš koncept. Naša misel jo je zasnovala, naša ljubezen jo je negovala; zato jo poklanjamo kot pričo svoje človeškosti vsem, ki nas ljubijo, da bi nas boljše spoznali, da bi nas pravilneje ocenili.

NASHA galerija naj bo tudi VASA in vseh, ki nas ljubijo!

France Stele

Med statuami

Po stopinjah petnajstih let...

Že v čas Zoisa sega (sicer zamotnjena) misel slovenske galerije slik, tem bolj pa v začetek 20. stoletja, ko so podzavestno izrazili slovenski impresionisti z zgodovinsko razstavo slov. slikarstva (1910. leta v Jakopičevem paviljonu) težnjo za čimprejšjo ustanovo, ki bi nenehoma razkazovala vso razvojno črto slovenske likovne umetnosti. Že tedaj je bil naklonjen tej misli ljublj. župan Ivan Hribar, zakaj po njegovi inicijativi je začela mestna občina zbirati slovenska slikarska dela, po inicijativi dr. Mantuanija je isto vršil Nar. muzej. Pa takrat seveda še vse brez sistematičnih načel.

V ustanovitve samo, ki je čisto slovenskega značaja, pa nam bo posvetilo pismo prvega tajnika Bukovca, ki ga je naslovil dr. Iz. Cankarju. Tu pripoveduje Bukovec, kako se je neki večer sešel z Jakopičem v kavarni ter mu pripovedoval svoje misli o Nar. galeriji. Ta se je sprva mugal njegovim letičim mislim, kasneje pa je dejal, da

dovinskega ustvarjanja naših umetnikov preteklih dob.

Poleg zgod. razstave je svetla točka v prvih letih Nar. galerije visoko naklonilo pokraj. namestnika Ivana Hribarja; s tem je vzdrnil misel na posebno zgradbo NG. Poslej se je gibalo delo za NG v dveh smereh: v skrbni za prostore nove zgradbe ter v nadaljnjem nabiranju za stavbni fond. Saj ni bilo mogoče misliti, da bi se dala z golimi milodari dvigniti galerijska stavba, zato je obrnil odbor vso pozornost na Narodni dom, ki je v svoobodni državi izgubil svoj prvotni pomen, a hkrati kaževo v to smer tudi pravila ND (da so namreč tu prostori tudi za slovensko umetnost). Velik zagovornik NG so bila društva Slov. Matica, Društvo za humanistične vede in Pravniki, ki so leta 1926. započela akcijo za pridobitev strehe Nar. galeriji in Akademiji znanosti in umetnosti. Po velikem oklicu za AG (Akademija, Galerija) l. 1927. ter po trdovratnih dogovorih (zlasti še, ker se je morala NG izseliti iz Kresije) je končno dobila NG svoje prostore v Nar. domu, ki se je takole razdelil: zadnje prostore naj zasede Sokol, gornje Galerije, dolnje Akademija. Poleg tega pa je imelo društvo NG tudi skrb, da nabira nadaljnje darove za fond AG, zakaj prispevki banovine in mestne občine so bili prenizki, da bi mogli z njimi popravljati prostore ND, kupovati slike ter končno misliti na reprezentativno zgradbo, posebej prirejeno za NG ter Akademijo.

Če sežemo z umetniško stran društva NG, moramo omeniti prelom v medsebojnem delu društvene odbora in umetnikov, katerega je prinesel izredni občni zbor leta 1924. Takrat je bil odpravljen umetniški svet ter ukinitv vpliv stanovskih umetn. organizacij, katere so pač zavirale odbor pri nakupovanju slik preteklih dob. Odbor NG je tudi še dalje skrbel za spoznavanje slovenske slikarske umetnosti v preteklosti in sedanjosti med slovenskim narodom. Odtod l. 1925. zgodovinska razstava portretnega slikarstva na Slovenskem, ki je rodila enake uspehe kot nekaj let prej zgod. razstava celokupne slov. likovne umetnosti. Še isto leto je bila prirejena kolektivna razstava Groharjevih del, tri leta kasneje posmrtna razstava Ivane Kobilice, a 1929. je bil pokazan Rihard Jakopič. Kontakt med narodom in umetnostjo je bil zmerom tesnejši, poznavanje naših umetnikov zmerom temeljnejše.

Močna letnica za NG je bila 1929., ko je prevzel predsedstvo NG v roke Fran Windischer, ki je s silno voljo, ljubeznijo in gmotnimi podporami prejel NG čez čeri gospodarske krize v njen dan vstajenja. — Radi nakupa nekaterih zbirk ali prostovoljnih priključitev drugih je NG končno dobila v resnici obraz slovenske umetnostne preteklosti in sedanjosti. Saj je danes sestavljena iz zbirke kr. banske uprave, mestne občine ljubljanske, škofijskega ordinariata, Nar. muzeja in končno iz zbirke Spomeniškega urada. Končno pa so dali NG na razpolago več umetn. del umetniki sami, pa tudi drugi lastniki slik. Poslednja pridobitev NG je bila Strahlova zbirka, ki je močno izpopolnila vrzeli zgod. slovenskega slikarstva. Tako je končno začel odbor prirejati razstavni prostor, urejati izbrano gradivo, katero sta slednjič po navodilih posebnega odbora za ureditev galerije obesila umetnik NG, Janez Zorman, in akad. slikar Matej Sternen.

Danes stoji pred nami uspeh tihega dela 15 let; kdo ve, koliko nevidnih naporov pri odkrivanju, odbiranju in urejanju gradiva ter končno pri notranjem poglobljenju v znanstveno in estetsko ocenitev posameznih del je bilo! Iz kolike množine kipov in slik so bila izbrana ravno ta dela, ki jih danes vidimo tu — na prvem in hkrati najtežjem izboru slov. epohalnega slikarstva. Skoro iz ničta so poglnele te veličastne sobane, saj so slovenski meceni tako redki! Le ljubezen in silna volja posameznikov, ki niso odnehal v vseh teh petnajstih letih niti za hip, tudi v najtežji uri, to je bila gonilna sila v vseh naporih, ki jih ne bo nikoli nihče plačal. Seveda še ni danes definitivno zgrajena ta neporušna slovenska palača, še so tu pa tam vrzeli, ki jih bo treba izpolniti, toda ledina je zorana, setev se bohotno razrašča... L. G.

Graditelji slovenske NG

Dr. Fran Windischer, predsednik Narodne galerije.

Ne bomo mogli našteti vseh mož, ki so posegali v rast naše — poleg univerze — najvišje narodne institucije, zakaj opisovanje bi se razvleklo v širjave. Vendar pa ne smemo iti mimo tistih naših mož, ki so s srcem in marljivo roko polagali temelje ali pa kasneje dograjevali slovensko hišo umetnosti.

Med prijatelji NG, ki so ji denarno prihiteli na pomoč, moramo pred vsem imenovati Ivana Hribarja, ki se je ob zgodovinski razstavi slovenskega slikarstva opogel pri pomogel do visoke vsote enega milijona kron ter postavil tako fundament za t. zv. stavbni fond NG in Akademije, a hkrati dal pobudo za večji razvoj prve. Ob tej akciji se je vzbudilo nekaj dobrotnikov, ki so darovali najmanj po 100.000 Din in tako postali prvi ustanovniki. Med te moramo šteti pred vsem Roberta Kollmanna, ki je poleg 100.000 Din zapustil v oporoki še 50.000 Din za AG. Drugi ustanovnik AG je Alojzij Vodnik. Oba sta za to prešla sponzorstvo oporke, katere zdaj krasita vhod v kiparsko dvorano NG. Tem zasebnikom so sledile javne ustanove: Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, Ljubljanska mestna občina in Kmetijska posojilnica. Manjši prispevki so dale tudi občine (Maribor, Celje, Ptuj, Kranj itd.), društva in številnih zasebnikov. Naklonjena sta bila galeriji oba dosedanja bana, bivši predsednik oblastnega odbora, dr. Natlačen, bivši min. predsednik dr. Korošec (posebej kot predsednik in prosvetni minister). Med gmotnimi dobrotniki NG moramo imenovati tudi sedanjega predsednika NG dr. Windischerja, o katerem se mora reči, da levica ne ve, kaj dela desnica. Malokdo ve, da je v posesti NG premnogo slik, ki jih vidimo po stenah ali pa še leže v skladiščih, tih dar dr. Windischerja...

Med možmi, ki so pa duhovno gradili NG, moramo imenovati na prvem mestu dr. Izidor Cankarja. Saj je on tisti, ki je takoj po vojni zasnoval galerijski program, in ki je dal inicijativo za znamenito zgodovinsko razstavo, kjer je kot umetnostni zgodovinar pravilno spoznal, da brez pregleda čez razpoložljiv material ni mogoče ustvariti galerije, ki bi bila več kakor zbirka slučajnih dokumentov; v tem smislu je bil on prav do sedaj najaktivnejši delavec na programu galerije in na izboru njenega gradiva. Njemu moramo prišteti tudi največ zaslug za pridobitev Nar. doma. Sploh — dr. Izidor Cankar je intelektualno in res s srcem največ prispeval pri zgradbi NG. Ob bok (seveda z drugega zorišča) dr. Cankarju moramo postaviti dr. Frana Windischerja. Ta je namreč dne 12. okt. 1929. leta, ko so bile notranje razmere NG vse prej kot vesele (nesporazumi med krogi, ki so bili v prvi vrsti zainteresirani za splošno NG, so gnečili nadaljnje delo) prevzel predsedstvo Nar. galerije. V čas nesporazumljenj in nasprotij je stopil mož zaupanja in splošnega ugleda v slovenski javnosti ter je s svojo nepristranostjo ter odmaknjenostjo od vsakdanjih malenkosti z veliko energijo prijel za oje in vozil zastali voz velikega dela. Prečestokrat, ko je akcija zastajala, je dr. Windischer naravnost s silo izkorsiral delo, da je teklo naprej. Dr. Windischer pa je tudi kot človek iz gospodarskih krogov tekom svojega predsedništva pokazal toliko ljubezni in razumevanja za čisto galerijsko-umetniške zadeve in za uresničanje včasih težavnih akcij (kjer je pogosto tudi osebno gmotno žrtvoval), da moramo reči: Brez Cankarja ne bi imeli Galerije kot znanstveno fundirane narodno-kulturne ustanove, a brez Windischerja je prav gotovo ne bi še to leto odprali! Dalje ne smemo iti mimo dr. J. Regalija, ki je že od ustanovitve NG ves čas vnet propagator kakor tudi delavec za njen prosep. Prav od ustanovnega občnega zbora do danes je v odboru (in sicer največ let kot predsednik) sedanjih upravnih NG, Janez Zorman, ki se je zmerom izkazal kot prav dober aranžer pri razstavah slik. Prav tako je marljivo deloval pri NG akad. slikar M. Sternen, ki je kot restavrador mnogo gradiva odkril in ga uvrstil med galerijski izbor. Med prijatelje NG moramo šteti tudi konservatorja dr. Steleta, ki je izbral material, mnogo potoval, iskal in določal vrednost posameznih umetnostnih slik ali kipov, z dr. Cankarjem je tesno sodeloval; posebno pa je bil odkrit in jasen v času nesporazumljenj, ki so nastala med člani odbora NG. Za otvoritev NG je priredil knjižico »Narodna galerija«. Kajpada ne bi smeli tu pozabiti mons. Stejsko, ki je v prejšnjih letih z ljubeznijo deloval za dobrobit NG, in še toliko drugih, ki so bili ob ustanovitvi NG marljivi oročji, kasneje pa so se ali umaknili ali legli v grob. Vsi živi naj imajo zavest, da je iz posameznih kamenov, katere so oni prinesli, zrasla palača, svetilnik, katerega luč bo padala v poslednjo slovensko vas. Svetila bo iz stoletja v stoletje. Ta svetilnik bo kljuboval vsem viharjem in temninam ter bo razsvetljeval slovensko kulturo do konca sveta... L. G.

Skozi sobane slik...

Odrezani od vsega sveta na otoku v Ledenem morju

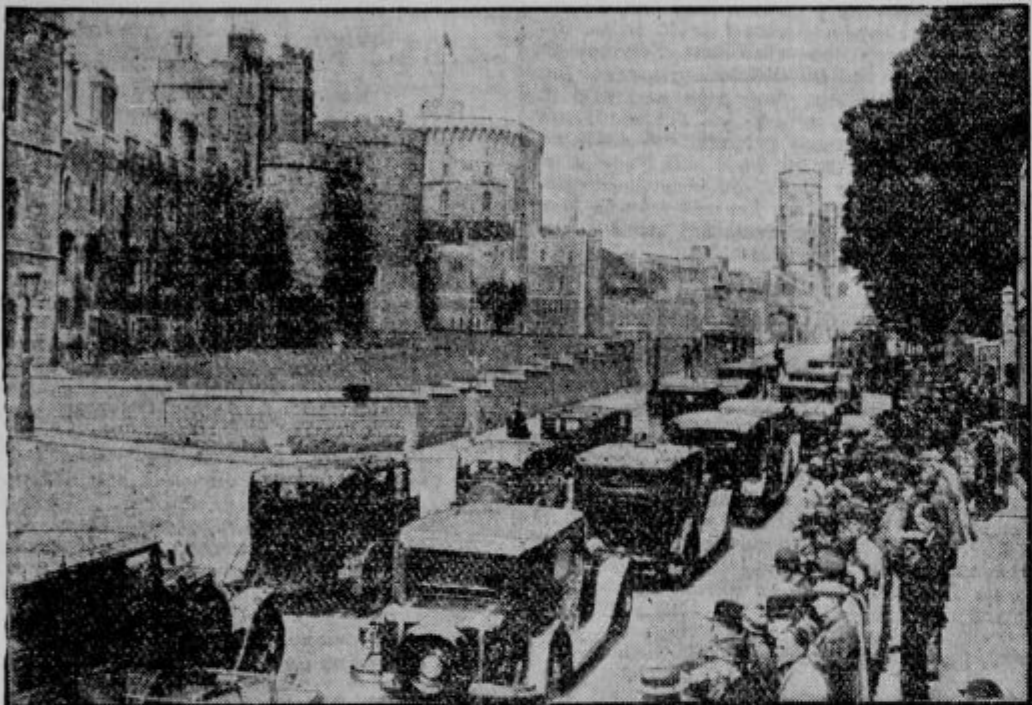
Ze kaka štiri leta živi in dela na Wranglovm otoku majhna sovjetska kolonija, ki ji poveljuje Minejev. Otok se razprostira na najsevernejši točki azijskega dela sovjetske zveze v vodovju Ledenege morja. Zveza s celino je silno težavna in je mogoča samo v letnem času. Toda tudi poleti ni vedno mogoče prodreti do otoka. Tako n. pr. ni mogla v preteklem letu ekspedicija, ki jo je odposlala sovjetska vlada, dospeti do otoka. Parnik »Sovjet«, ki naj bi prinesel prebivalcem otoka živila in drugo potrebno opravilo, se je moral vrniti. Tako so morali kolonisti prebiti zimo na otoku, ne da bi mogli dobiti s celine živil. Kljub vsem težavam, ki jih dela življenje na tako skrajni točki zemlje, se kolonisti dobro počutijo. Ves ta čas, odkar obstoji kolonija, ni nikdo resno zbolel. Tudi med domačini ni ravno nevarnih bolezni. Umrli so le na otoku zelo padla in ljudje se vedno v večjem številu priseljujejo tja.

Otok Wrangel je tudi za vso posest sovjetske Rusije v Aziji velikega pomena. Na otoku bodo zgradili letalsko postajo za letala, ki se bodo podajala na sever. Toda tudi kot pridobitno ozemlje je otok velikega pomena. V zadnjih letih so tam odkrili mnogo naravnih zakladov in zdaj so v teku priprave, da se izkoriščanje teh pospeši. V glavnem gre za lov na divjačino in morske živali, katerih koža ima gospodarski pomen. Na otoku lovijo v prvi vrsti polarne lisice in bele medvede. Med

njimi naletijo tudi na rdeče in plave lisice. Lov nanje pa navadno ni uspešen. Divjačini nastavlja hrano pod pastmi in jo tako lovijo. Pri tem pridejo v poštev tudi mroži in tjulnji. Mroži se približajo zelo pogosto obali. Tjulina pa ni tako lahko ujeti. Te živali rabijo za meso, prav tako pa tudi za olje.

Na otoku so odkrili tudi ležišča poogljenelih mamutov. Mamutovih kosti so nabrali že več tisoč kilogramov. Prihodnje leto bodo pričeli preiskovati otok hidrološko, meteorološko in aerološko, prav tako nameravajo preiskati na tem mestu polarni led. Brezžično postajo, ki so jo pred nekaj leti zgradili na otoku, bodo še povečali. Na ta način bo s pomočjo postaje mogoče vzdrževati zvezo med vsemi radijskimi postajami sovjetske Rusije, v prvi vrsti pa z ladjami, ki pristajajo ob ustju reke Kolime in Lene; mogoča bo zveza tudi z letali, ki bodo vzdrževala zvezo na sever.

Se to leto bo odpotovala iz Vladivostoka proti ustju Kolime posebna ekspedicija, ki naj bi postavila na bregovih reke obrtna oporišča. Ta oporišča naj bi se postavila v prvi vrsti v severnem rtiču Medvedjega otoka; prav tako je v načrtu zgraditev brezžične postaje, stanovanjskih hiš in drugih stavb, ki naj bi jih uporabljali za zaloge živil. Ekspedicija bo prav te dni odplula iz Vladivostoka.

Udeleženci svetovne gospodarske konference so bili povabljeni na čaj k angleškemu kralju v grad Windsor.

Sport vrhu sporta

Zopet nove vrste sport. Na ameriški Rivieri je že v navadi sport, ki obstoji v tem, da se da plavač vleči po motornem dolnu. Zdaj pa so uvedli prav tam poseben način jahanja. Sportnik stopi na močao desko, ki jo vleče z velikansko brzino motorno kolo, in se postavi v pozo dirkača.

»Zakaj pa odlašaj zaroko z Anico, ko je venlar tako ljubko dekle in poleg vsega goji tudi sport?«

»Da, da, dokler je samo veselja, plavalna in tudi dosegla rekord na 500 m, sem bil prav zadovoljen; toda v zadnjih časih sem zvedel, da se je prijavila k lekocijam v boksanju in zato sem zaroko odložil...«

Nemke bodo oborožili s kuhalicami

Berlinski uradni »Angriff« poroča v zvezi s prostovoljnimi delom, da bo letos prišla na vrsto za moško mladino tudi ženska. Vlada je že sprejela načrt o obveznem ženskem delu. Vpoklicana dekleta v starosti od 16 let se bodo morale naučiti gospodinjstva, dela na vrtu in v sadovnjaku, molže, kokošjereje itd. Po končanem pouku bodo v določenih presledkih opravljale »orožne vaje« kot kuharice za brezposelne in moške delovne obveznike, v bolnišnicah, po zavetiščih in drugih sličnih socialnih ustanovah. Moški obvezniki, ki gradijo ceste in opravljajo poljska dela, dobivajo hrano in stanujejo v posebnih taboriščih. Vpoklicana ženska mladina nasprotno ne bo povzročila državi nobenih izdatkov. Dekleta bodo slejkoprej stanovala in kosila pri starših.

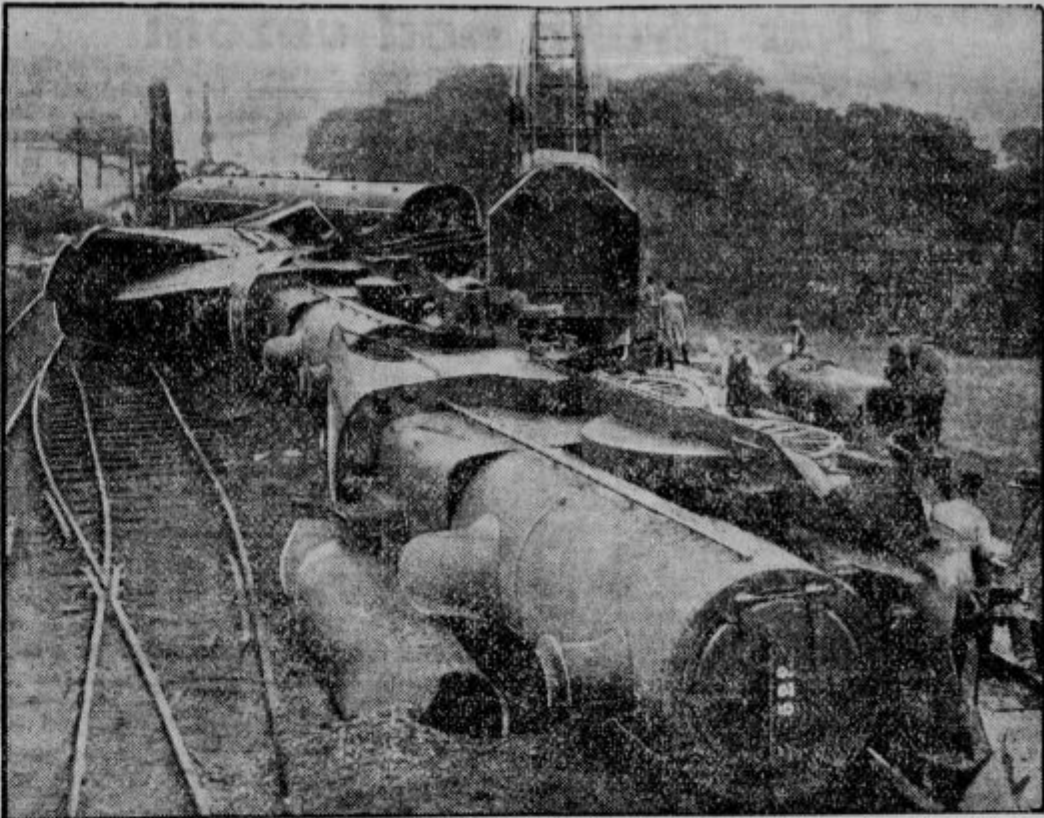
Razbojniki oboroženi s strojnico

Novi grozni zločin je te dni razburil ves Newyork. Pred malo kavarno v židovski četrti se je ustavil avtomobil, ki je zapustilo štiri do pet do glave oboroženih razbojnikov. »Vsi noter!« — so zaklicali obiskovalcem, ki so hoteli pobegniti skozi vrata. Sedem navzočih, med njimi tudi neki 15-letni deček, so se morali pokoriti. Razbojniki so jih obrnili z obrazi proti zidu in sprožili prenosno strojnico. Ko so izčrpali vse naboje, so nemoteno odpotovali s svojim avtomobilom. Tri žrtve so že mrtve. Ostala četvorica jim bo najbrž kmalu sledila. Ves zid v kavarni je preluknjan. Poročilo o umoru naglašja, da so vzrok klanja stari računi med sovražnimi tolpmi tihotapev, ki so žalibog izven nevarnosti.

Ob priložnosti mednarodne filatelistične razstave na Dunaju so bile izdane spominske znamke po slikah Moritza von Schwinda.

Koliko je bilo mrtvih?

Ekspresni vlak je v pokrajini Derbyshire zadel na tovorni vlak. Večina voz se je razbila, bilo pa je k sreči manj žrtev, kakor so splošno pričakovali. Ubilo je samo enega potnika in nekaj jih je bilo ranjenih.

Ljubezen sestre Borgije je vse zmagala

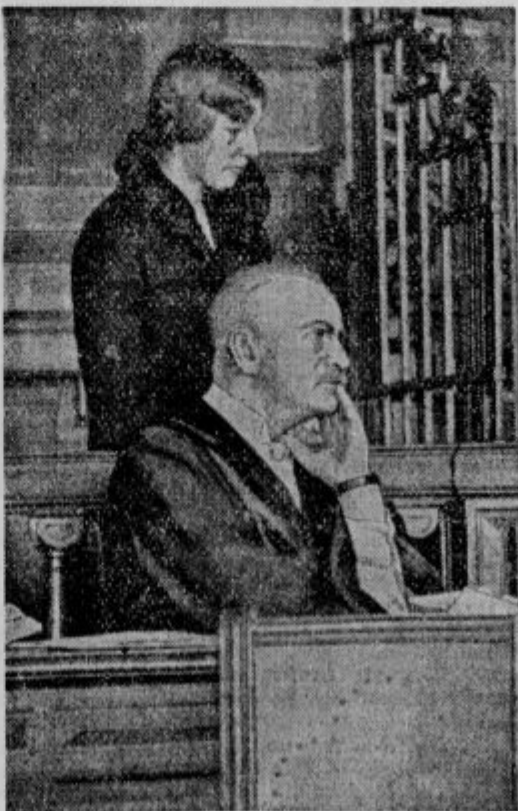
Nedavno je v mestu Kumamoto na Japonskem umrla sestra Borgija od Srca Jezusovega. Sestra Borgija je na Japonskem delovala od leta 1877. in je tam ustvarjala čuda krščanske ljubezni. Da so jo katoliški pokopali kot veliko svojo dobrotnico, je razumljivo, vendar je še bolj zanimivo obnašanje poganov ob smrti te velike dobrotnice revežev in bolnikov. Ze za njenega življenja so vse oblasti priznavale veliko delo te katoliške redovnice. Japonsko notranje ministrstvo je podpiralo delovanje sestre Borgije, ravno tako ministrstvo japonskega cesarskega dvora. Med boleznijo je pokrajinski namestnik dnevno pošiljal v bolnišnico svojega tajnika, da se informira o stanju bolnice. Zupan, ki je pogan, in njegova soproga sta dnevno obiskovala bolnico in ji donasala rož. Smrt redovnice pa je izzvala žalovanje po celi Japonski. Japonski radio je raznašal vest o smrti kot veli-

ko nacionalno nesrečo in časopisi so v uvodnikih in dolgih člankih proslavljali pokojno sestro kot vzgled nesebične ljubezni. Pogreb redovnice je vodil sam tamošnji škof, a na pogrebu samem je bilo trikrat več poganov nego katoličanov, ki so se celotno udeležili pogreba. Nad grobom je govoril župan in en poganski kulturni delavec, ki se je med drugim spomnil tudi na razumevanje, na katero je zadela sestra Borgija ob svojem prihodu na Japonsko. Nanjo so pljuvali, ko se je prikazala na cesti, in v samostan je neprestano letelo kamenje. Vse to pa je imelo le en učinek: sestra Borgija je le še povečala in razširila svoje delo za uboge. Krščanska ljubezen je triumfirala nad sovražstvom in nerazumevanjem. Tekom pogreba je bilo vse mesto zaprto za ves promet, grob pa je utonil pod vencem in cveticami hvaležnih možčanov.

Julij Gömbös, madjarski ministrski predsednik, se je nenadoma pojavil v Berlinu, kjer je imel večurni sestanek s Hitlerjem. Gömbös (v sredi) je v družbi s Papenom (drugi za častnikom na levi) in Hitlerjem prisostvoval vojaškemu koncertu na berlinskem stadionu. — Igralo je 20 zbornih godb Reichswehra.

Strašna žena

Pred berlinskim sodiščem se vrši obravnava proti 26 letni gospej Boddin, ki je 11. novembra 1932 vrgla svojo 6 letno hčerko z železniškega mostu in jo tako umorila. Ze prej je hotela umoriti svojega lastnega otroka s tem, da mu je v jed večkrat pomešala igle. Svojega moža je hotela zastrupiti s plinom. Vse to je delala z namenom, da bi prišla da zavarovanja 2000 mark. — Na sliki obtoženka s svojim branilcem med obravnavo.

Eno uro likaš za 36 centimov

Elektrarna Electric d'Entre-Sombre-et-Meuse na Francoskem je te dni priobčila cene električnega toka za kuhanje. Po tej tarifi stane ena kilovatna ura en frank. Praktični poizkusi so potem pokazali, da je mogoče zavreti en liter vode z električnim tokom, ki stane 13 centimov. Da zavreš čašo čaja, porabiš toka za 2 centima, za čašo kave 1,6 centima, da skuhaš 4 jajca, porabiš 4 centime, medtem ko pripraviš beefsteak 70 gramov z električnim tokom, ki stane 2,6 centimov. 300 gramov krompirja skuhaš s tokom za 14 centimov. Za 36 centimov likaš na elektriko eno uro.

Se nekaj drugih števil. Srkalec prahu porabi 16—40 centimov na uro, aparat za čiščenje parketov 2 centima; stanovanjski ventilator porabi v eni uri toka za 6 centimov in sušilec las 16 cent

Rusi grade 3 ledolomce

V Leningradu so pričeli v Martyjevi ladjedelnici graditi tri ledolomce, izmed katerih bo vsak imel 3.500 ton. Doslej so Rusi naročali takšne ladje v inozemstvu, danes pa jih že gradijo doma. Ledolomci so namenjeni polarnim ekspedicijam.

Obup radi nesrečne ljubezni s komičnim zaključkom...

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pisane odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Letovišča

Naravno letovišče
in kopališče Sorli, Gor-
renja vas, Poljanska do-
lina, se priporoča. Penzi-
ja 32 Din. (L)

Službe iščejo

Prodajalka
želi premeniti službo,
najraje v okolico Ljub-
ljane. Pomaže tudi go-
spodinji. Cenjene ponud-
be prosim na upravo
»Slovenca« pod »Značaj-
na« 7045. (a)

Ženska
srednjih let želi mesto
v pomoč pri prodaji po
sejmih ali kjerkoli. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 7046. (a)

Katera veletrgovina
ali pisarna bi zaposlila
zanesljivo trg. izveščano
moško moč z mnogoletno
praksom kot skladiščnika,
ekspedienta, kletarja ali
hišnega električarja. Vsto-
pim tudi kot sluga in tu-
di na deželi. Dopise na
upravo »Slovenca« pod
»Zanesljiv uslužbenec«
št. 7063. (a)

Službodobne

Zastopnike
išče posojilnica za obisk
privatnih strank za za-
ključevanje posojil. — Po-
nudbe na: »Kreditna za-
druga«, Ljubljana, poštni
predal 307. — Znamki za
odgovor! (b)

Šofer-mehanik
s triletno šofersko prakso,
zmožen vseh popravil in
manjših kavcij, dobi služ-
bo. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »Trezen
šofer« št. 7060. (b)

Prodajalko
ali izučeno strojno pletil-
ko, najraje z dežele, spo-
sobno sejmstva, govo-
rečo sloven, in nemško,
z odgovarjajočo kavcijo,
sprejemna za specialno
trgovino nogavic s 1. ju-
lijem. Ponudbe z naved-
bo plače na L. Bandek,
trgovina nogavic, Celje,
Gospodarska ulica 20. (b)

Pouk

Šoferska šola
I. Gaberščik,
oivši komisar za šoferske
izpite, Slomškova ulica,
Garaža Stupica.

Denar

Poceni posojila
počeni od 2000 Din do
500.000 Din za vse svrhe,
stanove in poklice, od-
plačljivo v malih meseč-
obrokih. dajo »Stavbne
Mobilne Zadruga«, Ljub-
ljana, Mestni trg 25/L. —
Iščejo poverjenike! (d)

Dijaki

Dva dijaka
se sprejmeta v svo oskr-
bo po zmerni ceni. Ljub-
ljana, Miklošičeva cesta
št. 7/II., levo. (D)

Stanovanja

ODDAJO:
Opremljeno sobo
čisto in zračno, oddam s
1. julijem. Poizve se od
14 do 16 ure: Poljanski
nasip št. 10-II., desno
stopnišče — Požar. (č)

Komfortno stanovanje

v Dalmatinovi ulici
se odda.

Izve se v podružnici
»Slovenca«, Miklošič-
eva cesta 5 (paviljon)

Stanovanje
3 sobno za 500 Din in
trgovski lokal s sobico —
tako oddam. Valentin
Vodnikova 15, Zelena ja-
ma. (č)

Vnajem

ODDAJO:
Lokal
pripraven tudi za pisarno
se odda za avgust. Tyr-
ševa (Dunajska) 36. (n)

VELIK LOKAL
na vogalu, v kioskih
Scherbaumovega dvora v
Mariboru, in tudi manjši
lokal istotam, se odda
tako v najem. Vprašati
pri Mariborskem kredit-
nem zavodu v Mariboru
(Scherbaumov dvor).

Naročajte SLOVENCA

najcenejši
slovenski dnevnik

Posrestva

Hišico
z njivo in nekaj vrta v
Petrovčah bi rad zame-
njal za hišico na perife-
riji mesta Celja. Naslov
v upravi »Slovenca« v
Celju. (p)

Kupimo

Otroški voziček
globok, dobro ohranjen,
kupi Alojzij Zajec, Coj-
zova cesta 1/II. (k)

Vsakovrstno
zlato kupnje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica št. 3.

Kredenco
temnorjavno, orehovo —
kupim. Ponudbe na upra-
vo »Slovenca« pod »Kre-
denca« 7079. (k)

Pohištvo

Pohištvo
dobro ohranjeno, iz hra-
stovega lesa, za samca,
se prodaja. Naslov pove
uprava »Slovenca« pod
št. 7044. (š)

Jedilnico
dobro ohranjeno, kupim.
Ponudbe z natančnim
opisom pod »Jedilnica«
št. 7065 na upravo »Slo-
venca«. (š)

Pohištvo
Lesna industrija »Javor«,
Logatec, ima skladišče v
palaci Vzemne zavarov-
valnice, Ljubljana, Miklo-
šičeva cesta, vhod z vo-
gala. Prodajamo tudi na
vložne knjižice. (š)

Auto-motor

Mali avto
dvosedežni, štedljiv, dob-
ro ohranjen, kupim. —
Tankovič, Jernejeva 8. f

Motor Opel
brez priklole, 500 ku-
bikov, turing, odlično
ohranjen, prodam, ker
rabim gotovino. — Cena
14.000 Din, sprejemam
tudi polovico na hranilne
knjižice. Miklavčič, to-
varna Lutz, Ljubljana VII.

Ford, tovorni
1500 nosi, stara tipa, to-
da odlično ohranjen, pro-
dam do 1. julija brezpo-
gojno za izjemno ceno,
toda čimprej. Ing. Gu-
zeli, tovarna Lutz, Ljub-
ljana VII. (f)

Prodamo

Modna konfekcija
Najboljši nakupi A. Pre-
sker, Ljubljana, Sv. Petra
cesta 14. (l)

Fizol
koks - prepeličar, zbran,
zadnje letine, dobavlja
po najnižji ceni ter ku-
puje lepe orehe trdka
Franjo Šoper, Hrastnik. l

Usnje
vse vrste po najnižjih
cenah dobite pri
Viktor Legan
trgovina in tovarniška za-
loga usnja, Ljubljana, pa-
lača »Dunav« (Beethovnova
ulica)

Vse po 12 Din
damske nogavice,
damske rokavice, moške
nogavice in rokavice —
otroške nogavice po 3 D.
Nogavice »Bemberg«, dr.
z o. z. Ljubljana, Miklo-
šičeva cesta 14. (l)

Domače salame
prvovrstne, in ovske —
kakor tudi polnomasten
polementalec, nudi trdka
Buzzolini - delikatesa.
zajtrkovalnica (l)

Čebelarji!
Kompleten čebelnjak z
vsem orodjem in 18 ko-
madov polnih panjev —
tako prodam. Informaci-
je daje G. Gorupce, Du-
najska 31, Ljubljana. (l)

Otomane

žimnice (modroce) peresnice, spalne fotelje, divane,
Couch zofe ter vsa tapetniška dela izvršuje po
konkurenčnih cenah, ter se priporoča

F. Sajovic, Ljubljana, Stari trg 6

Razne rane in kožne bolezni

razpokano kožo, srbenje, otiske, izjede od vlage
ali znoja, volka od hoje, osobito pri otrocih hraste,
opekline in ozeblin se zdravi in preprečuje z
redno uporabo splošno znane

LJEKOVITE BARTULICEVE MASTI.

Cena škatli 10 Din. Proizvaja in stavlja v promet
stara, leta 1599, ustanovljena Kaptolska lekarna
sv. Marije v Zagrebu, Dolac, poleg tržnice, lekar-
nar Vladko Bartulič.

† V neizmerni žalosti naznanjamo vsem
sorodnikom, prijateljem in znanem pre-
žalostno vest, da je naš nad vse ljubljani
sin, brat, vnuk, nečak, bratranec in svak

IVAN PUCELJ
dijak VI. razreda klasične gimnazije
v tork ob pol 11 zvečer, previden s sve-
timi zakramenti, Bogu vdano izdihnil svojo
blago dušo

Pogreb bo v petek ob 8 zjutraj iz hiše
žalosti v Zlebiču št. 14 na pokopališče k
Sv. Križu.

V Zlebiču, dne 21. junija 1933.
ZALUJOČI OSTALI.

Kdor želi

zidati lastno hišo, poravnati svoje dolgove, pre-
zvzeti posvetilo, izplačati doto svojim dedičem, mu
da posojilo pod ugodnimi pogoji

„KREDIT“

gospodarska zadruga, r. z. z. o. z.,
Celje, Aškerčeva ulica 3 (poleg hotela »Pošta«).

Čevlji iz surovega platna

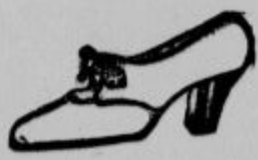
s kombinacijami v raznih barvah

beli z rudečim usnjem

Din

125.-

beli z rujavim usnjem

Humanik

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1a
MARIBOR, Gosposka ulica 17
CELJE, Aleksandrova cesta 1

**Ako želite, da Vam
bo dete tako
zdravo in veselo -
dajte mu**

Energin

za krepitev krvi, živcev in teka
„Energin“ krepi kri, krepi živce, daje tek in pospešuje
razvoj otroka. Otrokom od 5 do 15 let 3 krat na dan po 1
malo žličko okusnega „Energina“.

„Energin“ se dobiva v lekarnah v politrskih steklenicah po Din 35.—.
S pošto razpošilja Laboratorij „ALOA“ na Sušaku, 3 steklenice „Ene-
gina“ Din 110.—, 6 steklenic „Energina“ Din 220.— in 1 zastoj, 12
steklenic „Energina“ Din 440.— in 2 zastoj.

(Odobreno po min. soc. politike in nar. zdravja št. 4787 z dne 28. marca 1932)

† Zalostni javljamo, da je umrla naša teta, svakinja in se-
strična, gospodična

MINKA REGALLY

uradnica Vzemne zavarovalnice v pokoju

po dolgi in mučni bolezni v torek 20. junija ob 7 zvečer.
Pogreb se bo vršil v četrtek 22. junija ob pol 6 popoldne
iz mrtvašnice splošne bolnišnice, Zaloška cesta 2.

ZALUJOČI OSTALI.

ZAHVALA. Za premožne iskrene izraze sočutja ob tragični
izgubi našega dobrega, nepozabnega sina, brata, svaka in strica,
gospoda

VLADKA CAJHNA
kolarskega mojstra

kakor tudi vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov, se
srčno zahvaljujemo. Posebno smo dolžni zahvalo za častno
spremistvo častiti duhovščini, požarni brambi Gaberje in Celje,
Udruženju kovinarjev in kolarjev in Slovenskemu obrtnemu
društvu. Nadalje vsem pokojnikovim dobrim prijateljem, kakor
tudi ostalim, ki so ga spremlili na njegovi poslednji poti.

Gaberje - Celje, dne 22. junija 1933.

ZALUJOČI OSTALI.

Samuel Lover:

RORY O'MORE

Irski ljudski roman.

»Na kateri cesti?«
»Na Buttermilk street, dostojanstveni.«
»Ali je imel komplete?«
»Nismo ga še preiskali.«
»Pazite, mislim, ali je bil v družbi?«
»Da, rekel je, da je bil v tovarišiji, da so ga pa
vrgli ven, dostojanstveni.«
»Potem je sam.«
»Da, dostojanstveni.«
»Ste ga preiskali?«
»Ne, dostojanstveni.«
»Prvo, kar vam je pri aretirancu treba storiti, je,
da ga preiščete, ker ne veste, ali morda nima pri sebi
orožja ali izdajalskih papirjev. Takoj ga preiščite!«
»Na povelje, dostojanstveni,« je odvrnil podčastnik
in dvignil lakot kakor ročaj sesalke, jo stegnil in nato
skretil, dokler se mu njegova ploska roka ni doteknila
glave. Ko je potem strumno ponovil vse te kretnje ravno
narobe, tako da sta mu prišli lakti zopet v veso ob strani,
se je obrnil na peti in hotel odkorakati iz sobe. Tedaj ga
je pa praporščak poklical nazaj in mu zelo važno dejal:
»Da ne bom več slišal o tako strašnem prekršku
discipline in zanemarjanju dolžnosti! Nikdar več mi ne
javite jetnika, ne da bi mogli odgovoriti na tako važna
vprašanja, kakor sem vam jih dal. Zdaj pojdite in potem
mi sporočite, ko ga boste preiskali.«
»Na povelje, dostojanstveni,« je dejal podčastnik,
ponovil pozdrav z običajno svečanostjo in odkorakal.
Soba, v kateri je sedel častnik, je bila samo majhen,
pregrajen del stražnice. Tako je Rory, ki je imel ušesa

zato, da je poslušal, ujel vsako njegovo besedo. Ko je
torej slišal povelje za preiskavo in besedo o »izdajalskih
papirjih«, si je mislil, da bi bilo pismo obdržati le pre-
nevarno. Zato se je počasi približal peči in stopil k vo-
jakom, ki so sedeli okrog nje, in ki se niso brigali za
to, kaj sta govorila častnik in seržant. Izza klobuka je
potegnil v obliki vžigalice zvito Hocheovo pismo, ga
držal predse in prav nedolžno govoril:
»Prosim, oprostite mi, gospodje, ako nadlegujem.
Zelo bi vam bil hvaležen, če bi mi hoteli prižgati ta
košček papirja, da bi si zapalil pipo, zakaj zelo mrzlo
je in ves sem premočen.«

Eden od vojakov je ustregel prošnji. Tako nažiganje
je bilo namreč nekaj običajnega. Rory je govoril tako
hladno, da se v nikomer ni mogel niti zgeniti najmanjši
sum, da je ta košček papirja kaka važna listina, od ka-
tere je bilo odvisno Rorijevo življenje ali smrt. Prižgani
papir mu je vojak pomolil čez ranje tovarišev in Rory
si je prižgal pipo s hladnokrvnostjo, ki bi delala čast
vsakemu Indijancu. Ker se je papir za njegovim mokrim
klobukom zmočil, je tako počasi gorel, da še ni dogorel.
ko se je podčastnik vrnil. Rory se je sklonil čez hrbet
vojaka, ki mu je storil uslugo, in se zahvalil, rekoč
»Hvala lepa, gospod,« ter vrzel ostanek papirja v ogenj
prav tisti trenotek, ko se je podčastnik vrnil izvršit pra-
porščakovo povelje.

Ko so ga preiskali, kajpada niso našli pri njem nič
protipostavnega. Po preiskavi je Rory zopet sedel in zelo
zadovoljno in nedolžno pihal iz pipe. Tedaj pa se je
zgodilo, da so privedli drugega jetnika, ki je na ves glas
protestiral, da ni in ni tisti, za katerega ga imajo, česar
mu pa straža, ki ga je pripeljala, ni verjela.

»Čudim se, da se niste bali priti nazaj v hišo, ko
ste prvokrat srečno odnesli pete,« mu je rekel eden od
tistih, ki so ga privedli.

»Saj vam pravim, da nisem bil prej tam,« se je
brnil mož.

»Kaj, staremu vojaku boš to pravil?«

»Pa vendar je tako.«

»Pšt, pšt,« je ugovarjal vojak. »Iskali smo te že prej,
pa si se nam izmuznil.«

»Nisem se vam izmuznil, še enkrat vam povem, da
ne; bil sem samo enkrat tam.«

»Beži,« se mu je rogal vojak. »Zakaj pa je zvonec
zvonil, kaj?«

»Vrag je zvonil, ne pa jaz,« se je pridušal mož. Ro-
riju se je zjasnilo. »To mora biti Darby, tisti Darby, ki
je metal kamenčke, ko se je Betty tako silno prestrašila,«
si je mislil. Pomiloval je ubogega moža, ki so ga zame-
njali z njim, ki je v resnici kalil nočni mir v polkovni-
kovi hiši. Slo mu je na smeh, a tega ni smel pokazati.

Kadil je svojo pipo in se delal, kakor da ga prav
nič ne briga, kaj se godi krog njega. Novega jetnika niti
pogledal ni. Več kakor smešno in čudno je pa vendar
bilo, da ga je Betty zamenjala z Darbijem, vojaki pa
Darbija z njim. Darby je kar naprej trdil, da je nedolžen
in da ni in ni bil dvakrat v polkovnikovi hiši, a vse
zastonj. Vojaki mu nikakor niso hoteli verjeti. In tako
je moral sedeti poleg Rorija.

In šele zdaj se je Rory ozrl nanj, da bi videl, kakšen
je Bettin mož. Zastala mu je sapa, ko je v njem spozna-
l enega izmed mož iz tihotapeve kleti. V hipu sta se oba
spoznala, a takoj umaknila poglede, da bi okolistoječi ne
zapazili, da se poznata.

»Kako neki se bo še vse to končalo?!« si je mislil
Rory in se vdal usodi. Ko je pokadil pipo, se je zleknil
na vojaško posteljo in trdno zaspal. Po vsem tem, kar
je preстал pretekli dan in preteklo noč, na vse zadnje niti
čudno ni, če je spanec objel Rorija, fanta, ki je bil vedno
poln upanja, in ki ni poznal strahu.